

Vokietija: Europos pramonės variklis

Santrauka

- ▶ Vokietija yra didžiausia Europos Sąjungos ekonomika ir svarbiausia lietuviškos kilmės produktų eksporto rinka.
- ▶ Vokietijos ekonomika ženkliai atsigavo po 2008-2009 m. krizės, pasinaudodama amžiaus pradžios ekonomikos reformų privalumais, kurių rezultatas – darbo rinkos lankstumas. Vokietijos kompanijos praėjo sudėtingą skolų mažinimo, atlyginimų subalansavimo, užsakomosios gamybos paslaugų perkėlimo Vidurio ir Rytų Europoje laikotarpį.
- ▶ Vokietijoje nedarbo lygis yra žemiausias nuo susijungimo momento, o vidaus vartojimas yra pagrindinis Vokietijos ekonomikos variklis. Numatoma, kad vidaus vartojimas ir ateinančiu laikotarpiu išliks varomąja ekonomikos jėga. Vokietijos vyriausybė planuoja skirti daugiau pinigų pabėgėlių klausimui ir investicijoms į infrastruktūrą.
- ▶ Dėl rinkimų šių metų rudenį galimas politinis neapibrėžtumas, tačiau politikos analitikai tikisi, kad bus tęsiama dabartinė ekonominė politika.
- ▶ Vokietija yra tarp penkių labiausiai konkurencingų ekonomikų pasaulyje, kur stipriai akcentuojamas inovacijų ir technologijų vystymas.
- ▶ Darbo kaštai Vokietijoje yra žemesni nei daugelyje kitų Vakarų Europos šalių, bet ženkliai viršija Vidurio ir Rytų Europos šalis.
- ▶ Vokietijos pramonės dominavimas remiasi dėmesiu inovacijoms, kai R&D veiklai skiriamas procentas nuo BVP yra vienas aukščiausių Europoje. Didžiausią R&D išlaidų dalį sudaro išlaidos privačiame sektoriuje.
- ▶ Vokietijos ekonomikoje ženklia vietą užima gamyba. Pridėtinę vertę gamyboje daugiausiai kuria trys žemės: Badenas - Viurtembergas, Bavarija, Šiaurės Reinas -Vestfalija. Gamyboje dominuoja technologinės pramonės šakos, tokios kaip automobilių pramonė, elektrotechninė inžinerinė pramonė, mechaninė inžinerinė pramonė.
- ▶ Vokiečių technologijų gamintojai vis daugiau importuoja produktų ir paslaugų, kurie reikalingi generuoti milijardines apyvartas.
- ▶ Vokietijos inžinerines pramonės stiprybė – didelė eksporto produktų asortimento ir rinkos diversifikacija.
- ▶ Vokietijos smulkus ir vidutinis verslas vaidina didelį vaidmenį elektrotechnikos ir mechaninės inžinerinės pramonėje ir generuoja ženklia apyvartos dalį šiuose sektoriuose. Ši didelė verslo grupė buvo neįvertinta Lietuvos verslo, ieškant partnerių Vokietijoje.
- ▶ Vokietijos elektrotechnikos ir mechaninės inžinerinės įmonės pačios atlieka daug operacijų. Tai kelia grėsmę efektyvumui, todėl pastaraisiais metais auga trečių šalių paslaugos, siekiant suvaldyti rizikas. Tai sudaro galimybę Lietuvos verslui.
- ▶ Pastaraisiais metais lietuviškos kilmės prekių eksporto į Vokietiją vertė nuosekliai traukiasi: krito trejus metus iš eilės 2012–2014 m., 2015 m. ūgtelėjo vos 0,1%, o 2016 m. krito net 7%.
- ▶ Vidutinis metinis lietuviškos kilmės prekių eksporto į Vokietiją augimas 2011–2016 m. laikotarpiu buvo neigiamas, -3,8%, tuo metu technologinių prekių augimas teigiamas, vidutiniškai siekė 1,6% per metus.
- ▶ Daugiau nei pusę technologinio eksporto į Vokietiją sudarė elektros įrenginiai, gumos ir plastiko produktai, kompiuteriai, elektronikos ir optikos prekės.
- ▶ TOP 10 produktų grupių, kurios turi didžiausią perspektyvą Vokietijos rinkoje, dominuoja inžinerinės pramonės gaminiai, rūbų ir maisto pramonės produktai.
- ▶ Mūsų tyrimo duomenys rodo, kad Vokietijos eksporto skatinimo priemonės yra palankios Lietuvos inžinerinei pramonei. Mes rekomenduojame sutelkti dėmesį, ieškant verslo partnerių Vokietijoje, į smulkias ir vidutines įmones, kurios aktyviai veikia inžinerinėje pramonėje ir yra šiose federalinėse žemėse: Badene - Viurtermberge, Bavarijoje, Šiaurės Reine - Vestfalijoje.

Ivadas

Pagal nominalų BVP Vokietijos ekonomika – didžiausia Europoje ir ketvirta pasaulyje. Taip pat Vokietija yra trečia didžiausia prekių eksportuotoja ir importuotoja pasaulyje (daugiau prekiauja tik JAV ir Kinija). Šalis turi daugiau kaip 82 mln. gyventojų ir yra didžiausia vartotojų rinka ES.

Ji – svarbi Lietuvos prekybos partnerė. Matuojant pagal lietuviškos kilmės prekių eksportą, Vokietija – pagrindinė mūsų partnerė, o pagal importą – antra (daugiau prekių importuojame tik iš Rusijos).

1 lentelė. Pagrindiniai Vokietijos demografiniai ir ekonominiai rodikliai.

	2015	2016	2017	2018
Gyventojai (mln.)	81,7	82,7	83,7	84,3
Realus BVP augimas (%)	1,7	1,9	1,5	1,7
Nominalus BVP (€ mlrd.)	3033	3139	3237	3351
BVP vienam gyventojui (€)	37100	38000	38700	39700
Infliacija (%)	0,1	0,4	1,5	1,5
Nedarbo lygis (%)	4,6	4,4	4,3	4,2

Šaltinis: Europos Komisijos AMECO duomenų bazė.

Vokietija yra euro zonos ekonomikos augimo variklis 2008–2009 m. kilusi pasaulio ekonomikos ir finansų krizė nuošaly nepaliko ir Vokietijos ūkio. Tačiau krizei pasibaigus kitos Vakarų Europos valstybės kurį laiką kovojo su pasekmėmis arba net paniro atgal į recesiją. O Vokietija – priešingai: ne tik greitai atsistojo ant kojų, bet iš krizės išlipo dar stipresnė. Šiandien jos ekonomikos augimas smarkiai lenkia visas didžiąsias Vakarų Europos šalis – ji tapo visos euro zonos augimo varikliu.

Jos sėkmės receptu galima laikyti prieš du dešimtmečius laikotarpių pradėtas reformas tiek darbo rinkoje bendrai, tiek pramonėje. Iš esmės Vokietija kaip įmąydama kūrė kuo lankstesnę darbo rinką, siekė užtikrinti kuo labiau efektyvesnes derybas dėl darbo užmokesčio, taip pat dėl restruktūrizacijos verslo sektoriuose. Vokietijos bendrovės gan sklandžiai pergyveno skolų mažinimo, algų balansavimo ir persiorientavimo į užsakovų paslaugų pirkimą Vidurio ir Rytų Europoje laikotarpį.

Vidaus paklausa pagrindinis ekonomikos variklis

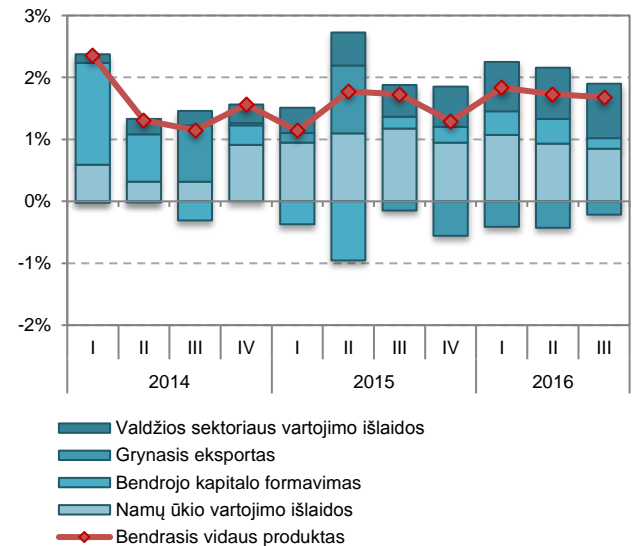
Nuo 2015 m. antrojo pusmečio namų ūkio vartojimas, valdžios sektoriaus vartojimas ir investicijos yra pagrindinis Vokietijos ekonomikos augimo variklis, o grynasis eksportas 2016 m. nusileido į neigiamą augimo zoną.

Nedarbo lygis praėjusių metų gruodį smuko iki 3,5% ir buvo žemiausias pasiektas lygis nuo dviejų Vokietijų susivienijimo 1990 m. Infliacijos rodikliai taip pat yra gerokai žemesni nei istoriniai vidurkiai, nepaisant Europos centrinio banko (ECB) kiekybinio skatinimo programos.

Ekonomistai sutaria, kad bent jau šiuo metu pagrindiniai Vokietijos ekonomikos augimo varikliai yra du: darbo rinkos užimtumas ir augančios namų ūkių realiosios disponuojamos pajamos bei vartojimas.

Taip pat tikimasi, kad valdžios vartojimas augs greičiau nei BVP. Nes Vyriausybė teigia planuojanti daugiau investuoti į infrastruktūrą ir pabėgėlių integraciją.

1 pav. Vokietijos realiojo BVP kaitos veiksniai 2014–2016 m., %.

Šaltinis: Statistisches Bundesamt ir VŠĮ „Versli Lietuva“ paskaičiavimai.

Susilpnėjus pasaulio prekybai, Vokietijos eksportas mažiau prisideda prie ekonomikos augimo. Tačiau įgaus pagreitį 2017 m., kai jos eksporto rinkose susidarys palanki padėtis: prognozuojama, recesiją išgyvenančių besivystančių šalių ekonomika grįš į augimo teritoriją, o išplėtos pramonės šalyse taip pat laukiama spartesnio ekonomikos kilimo.

Europos Komisija prognozuoja, kad Vokietijos ekonomika šiemet augs 1,5%, 2018 m. – 1,7%.¹ Panašaus augimo tikisi ir OECD² bei Vokietijos centrinis bankas³.

Politinis neapibrėžtumai

Rudenį numatyti Vokietijos federalinės valdžios rinkimai. Tai gali reikšti šią tokią politinį neapibrėžtumą laikotarpiu prieš rinkimus.

¹ Europos Komisija (2016), Autumn 2016 Economic Forecast - Germany.

² OECD (2016), Global Economic Outlook, November 2016. <http://www.oecd.org/eco/outlook/economic-forecast-summary-germany-oecd-economic-outlook-november-2016.pdf>.

³ Deutsche Bundesbank, (2016). Outlook for the German economy – macroeconomic projections for 2017 and 2018 and an outlook for 2019. Monthly Report December 2016. https://www.bundesbank.de/Redaktion/EN/Downloads/Publications/Monthly_Report_Articles/2016/2016_12_outlook.pdf?_blob=publicationFile.

Sociologiniai tyrimai rodo, kad santykinai silpnėja tradicinės politinės jėgos: CDU/CSU (Angelos Merkel Vokietijos krikščionių demokratų sąjungos ir Bavarijos Krikščionių socialinės sąjungos politinis aljansas) ir jų koalicijos partneriai, centro-kairės SPD (Vokietijos socialdemokratų sąjunga).

Auga kritika dėl dabartinės vyriausybės vykdomos pabėgėlių politikos, ji sklinda net iš pačių valdančiųjų partijų narių lūpų. Analitikai perspėja, kad dėl to gali būti sudėtinga suformuoti stabilią koaliciją ir gali būti paskatintas dar didesnis ir taip šiuo metu augantis kraštutinių politinių jėgų populiarumas. O jos gali sunaikinti Vokietijai būdingą konsensuso politikos kultūrą. Sprendžiant iš šiandien matomų tendencijų, kitas parlamentas gali būti labiausiai fragmentuotas per visą pokario Vokietijos istoriją.⁴

Grėsmės ir iššūkiai

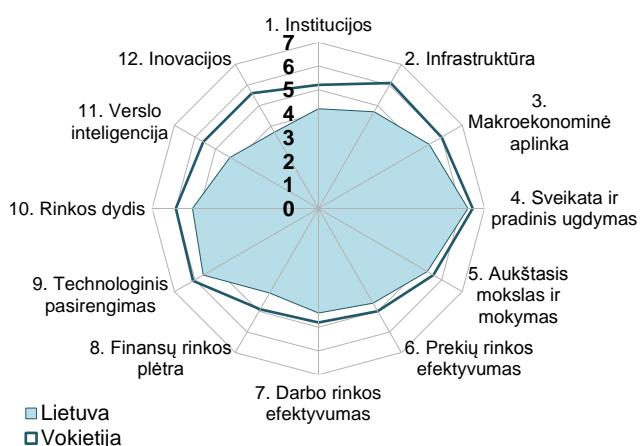
Bene didžiausias iššūkis Lietuvos verslui – konkurencinis pranašumas. Šiandien Vokietija yra viena iš penkių konkurencingiausių ekonomikų pasaulyje.

Pagal 2016–2017 m. Pasaulio ekonomikos forumo Bendrą konkurencingumo indeksą (BKI) Vokietija užima 5 vietą – tarp Nyderlandų (4 vieta) ir Švedijos (6 vieta). Palyginkime, Lietuvai tenka 35 vieta.

Vokietija užsitikrinsi ypač aukštas pozicijas pagal technologinę pažangą (10 vieta), inovacijas (5 vieta) ir verslo kompleksumą (3 vieta).

BKI matuoja institucijų veiklos, politikos ir kitų veiksnių visumą, kuri lemia ekonomikos augimą vidutiniu laikotarpiu.

2 pav. Lietuva ir Vokietija pagal BKI 2016 m.-2017 m. pagrindinius parametrus

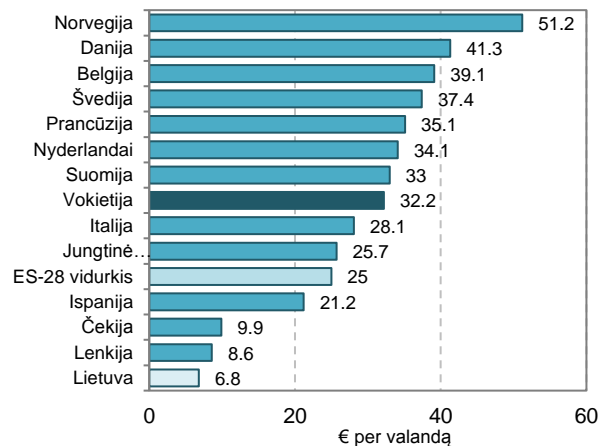
Šaltinis: Pasaulio ekonomikos forumo 2016-2017 m., Konkurencingumo indeksas reitinguoja šalis pagal 12 parametrų, kai maksimalus balas 7 (geriausias), minimalus – 0 (blogiausias)

⁴ World Affairs Journal (2016), France, Germany and the Netherlands: The elections that could derail the EU in 2017. <http://www.worldaffairsjournal.org/content/analysis-france-germany-and-netherlands-elections-could-derail-eu-2017>.

Darbo sąnaudos

Darbo sąnaudos Vokietijoje yra mažesnės nei Skandinavijos šalyse, Beneliukso šalyse ir Prancūzijoje, o didesnės nei Italijoje, Jungtinėje Karalystėje ir Ispanijoje ir daug didesnės nei Centrinėje ir Rytų Europoje.

3 pav. Darbo sąnaudos vienai valandai 2015 m.

Šaltinis: Eurostat.

2015 m. darbo sąnaudos vienam darbuotojui augo 2,4%, tačiau dėl išaugusio bendro produktyvumo darbo sąnaudos produkcijos vienetui išaugo tik 1,6%. Palyginkime, tuo metu Lietuvoje darbo sąnaudos vienam darbuotojui padidėjo 5,3%, o darbo sąnaudos produkcijos vienetui – net 4,8%. ES vidurkis – darbo sąnaudų vienam darbuotojui augimas siekė 3%, o produkcijos vienetui – 0,3%.

Inovacijos

Vokietija savo pramonės dominavimą Europoje užsitikrina inovacijomis ir nepaprastai sparčia technologine pažanga.

2 lentelė. Lėšos nuo BVP, skiriamos moksliniams tyrimams ir technologinei plėtrai, %, 2005-2015 m.

	Iš viso		Verslas	
	2005	2015	2005	2015
Vokietija	2,42	2,87▲	1,68	1,95▲
Prancūzija	2,04	2,23▲	1,27	1,45▲
Italija	1,05	1,33▲	0,53	0,74▲
Jungtinė Karalystė	1,57	1,7▲	0,96	1,12▲
Švedija	3,39	3,26▼	2,47	2,27▼
Suomija	3,33	2,9▼	2,36	1,94▼
Lenkija	0,56	1▲	0,18	0,47▲
Lietuva	0,75	1,04▲	0,15	0,28▲

Šaltinis: Eurostat

Iš keturių didžiausių ES šalių Vokietijoje lėšų dalis nuo BVP, skiriama R&D (moksliniams tyrimams ir technologinei plėtrai), yra didžiausia. Tiesa, Švedijoje ir Suomijoje ji didesnė, bet pastarąjį dešimtmetį nuosekliai mažėja. Lietuvos R&D skiriama lėšų dalis nuo BVP yra nepalyginti mažesnė nei Vokietijos. Be to, priešingai nei

Lietuvoje, didžiausia Vokietijos R&D išlaidų dalis tenka privačiam sektoriui.

Vokietijos ekonominę sėkmę daugiausia lemia privatus verslas. Vis dėlto vyriausybė taip pat vykdo aktyvią politiką verslo, ypač inovatyvių bendrovių ir gamybos startuolių, sąlygoms gerinti – kaip įmanydama stengiasi mažinti reguliavimą ir biurokratijos našta.

Vėlgi, ypatingas dėmesys skiriamas technologinei plėtrai. „High Tech strategijoje 2020“ Vokietijos vyriausybė nubrėžusi prioritetus šiam dešimtmečiui. Viena pagrindinių strategijos programų – „Zentralen Innovationsprogramm Mittelstand“: subsidijos skiriamos smulkiajam ir vidutiniam verslui, technologinei jo plėtrai. 2015 m. programos biudžetas siekė 524 mln. eurų.

Svarbiausi strategijos elementai yra „Energiewende“ ir „Industrie 4.0“. „Energiewende“ – atsinaujinančios energetikos programa. Tiksliau, ambicingas planas pereiti nuo branduolinio ir iškastinio kuro prie atsinaujinančios energijos šaltinių. Ypač sėkmingai ir intensyviai vykdoma „Industrie 4.0“ arba „Išmanioji pramonė“: jos esmė – pramonės kompiuterizacija ir interneto panaudojimas gamybos procesuose.

Augantys sektoriai

Vokietijos ekonomika yra viena moderniausių laisvojoje rinkoje. Didžiausią pridėtinę vertę kuria paslaugų sektoriai ir nedidelis, tačiau modernus žemės ūkio sektorius. Tačiau, priešingai nei kitos išsivysčiusios šalys, santykinai didelę dalį Vokietijos ekonomikos struktūros užima apdirbamosios gamybos pramonė.

Pastaraisiais metais Vokietijos apdirbamosios gamybos pramonė stabiliai augo: 2010–2015 m. laikotarpiu vidutiniškai 2,6% per metus. Šis augimas nebuvo tolygiai pasiskirstęs pagal sektorius. Technologinių gaminių gamybos pramonės šakos, kaip antai elektrotechnikos inžinerinė pramonė, automobilių pramonė, metalo apdirbimo pramonė ir mechanikos inžinerinė (mašinų gamybos) pramonė, plėtojosi sparčiai. Tuo metu maisto produktų ir gėrimų, tabako, kaip ir naftos bei chemijos pramonės sektorių augimas buvo neigiamas.

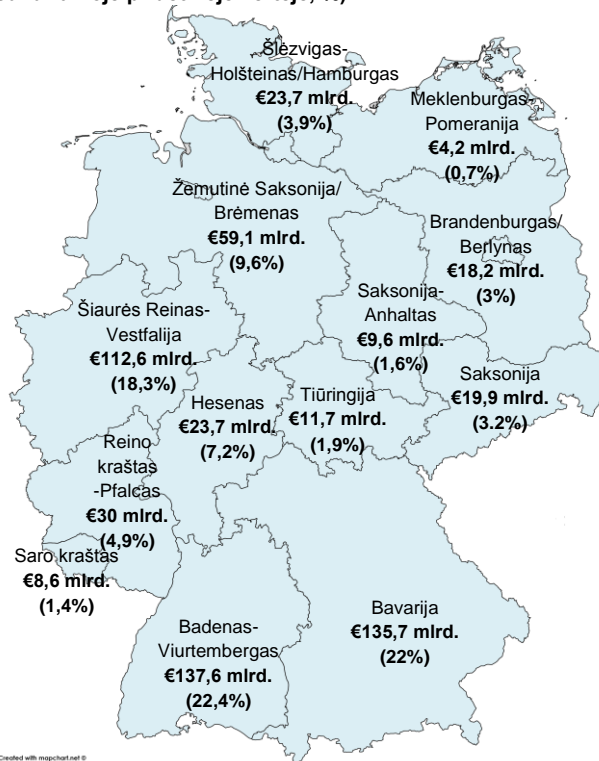
Be gamybos, stiprus augimas nuo 2010 m. fiksuojamas informacinių ir ryšių technologijų (IRT) paslaugų bei didmeninės prekybos sektoriuose. O žemės ūkio, transporto paslaugų ir komunalinių paslaugų sektorių sukuriamas bendroji pridėtinė vertė mažėjo.

Dėmesys – inžinerinei pramonei

Vokietijos apdirbamosios gamybos pramonės sukuriamas pridėtinė vertė 2015 m. siekė daugiau nei 600 mlrd. eurų. Didžioji jos dalis sukurta trijose Vokietijos federalinėse žemėse (vok. Bundesländer): Badeno-Viurtembergo, Bavarijos ir Šiaurės Reino-Vestfalijos. Kiekvienos iš trijų federalinių žemių gamybos sektorius yra maždaug

20 kartų didesnis nei Lietuvos. Palyginkime, 2015 m. Vokietijos apdirbamosios gamybos pramonės pridėtinė vertė sudarė beveik 23% visos šalyje sukuriamos bendrosios pridėtinės vertės, o Lietuvos pramonės – vos truputį daugiau nei 19%.

4 pav. Vokietijos apdirbamosios gamybos pridėtinė vertė pagal žemes (ir jos dalis bendroje apdirbamosios gamybos sukuriamoje pridėtinėje vertėje, %)

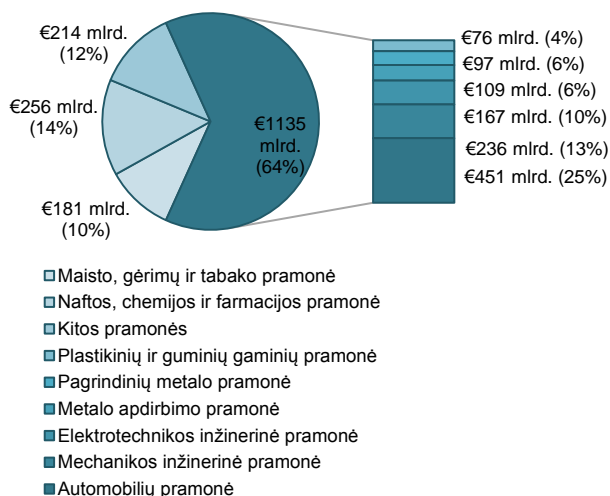
Created with mapchart.net ©

Šaltinis: Statistisches Bundesamt ir VŠĮ „Versli Lietuva“ paskaičiavimai.

Vokietijos apdirbamojoje gamyboje dominuoja inžinerinės pramonės šakos. Automobilių, elektrotechnikos inžinerinė ir mechanikos inžinerinė pramonė sudaro 47% bendros Vokietijos apdirbamosios gamybos pramonės apyvartos. O jei skaičiuosime ir metalų bei plastikinių gaminių tiekėjus, inžinerinės pramonės dalis Vokietijos gamyboje siekia 64%. O įtraukus ir tiekimo grandinę, Vokietijos inžinerinės pramonės apyvarta 2015 m. siekė 1135 mlrd. eurų.

Prognozuojama, kad ekonomika besivystančiose rinkose atsigaus, o išplėtos pramonės šalyse jos augimas įgauna pagreitį. Todėl neabejojama, kad Vokietijos inžinerinė pramonė sparčiai augs bent kelerius ateinančius metus.

5 pav. Vokietijos apdirbamosios gamybos pramonės apyvartos struktūra 2015 m.

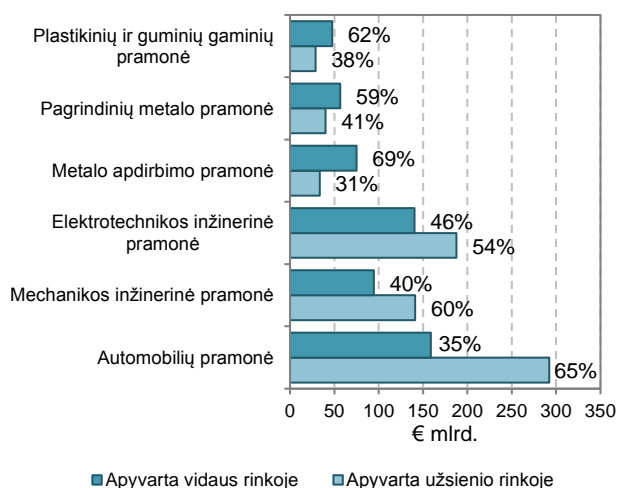

Šaltinis: Statistisches Bundesamt ir VŠĮ „Versli Lietuva“ paskaičiavimai.

Daugiau nei 60% automobilių bei mechanikos inžinerinės pramonės apyvartos vokiečiai sukuria eksporto rinkose. Netiesiogiai uždirba ir tiekimo grandinės dalyviai.

Palyginkime, plastiko ir gumos bei metalo apdirbimo pramonės tiekėjai 60–70% apyvartos sukuria pačioje Vokietijoje – iš pardavimų stambiais automobilių gamintojams, taip pat elektros ir mechaninės inžinerijos sektoriams.

6 pav. Vokietijos technologijos pramonės pardavimai vidaus ir užsienio rinkose 2015 m.

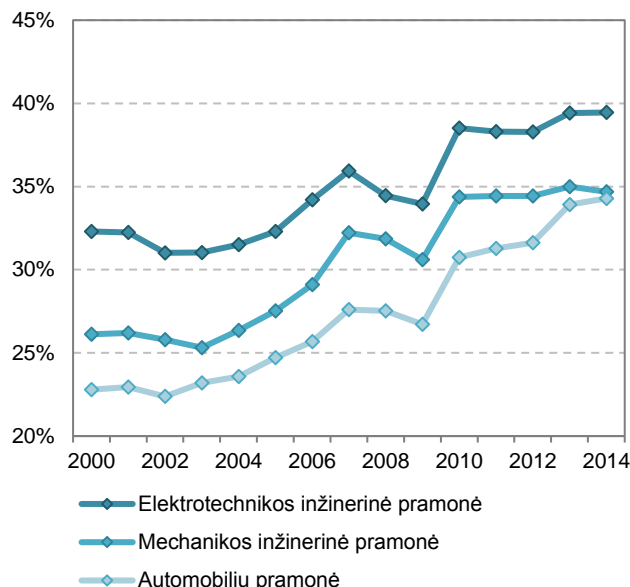
Šaltinis: Statistisches Bundesamt ir VŠĮ „Versli Lietuva“ paskaičiavimai.

Tačiau pastarąjį dešimtmetį fiksuojamos didelės permainos. Vokiečiai technikos gamintojai vis daugiau užsakomųjų prekių ir paslaugų, reikalingų daugiamilijardines pajamas generuojančiai gamybai, importuoja (žr. 7 pav.).

Perėjimą prie užsakomosios gamybos ir paslaugų lemia kylantys Azijos gamintojai (taip pat Azija, kaip

gamybos vieta) ir Europos integracija. Pastarasis veiksnys sukuria akivaizdžią galimybę ir Lietuvos bendrovėms.

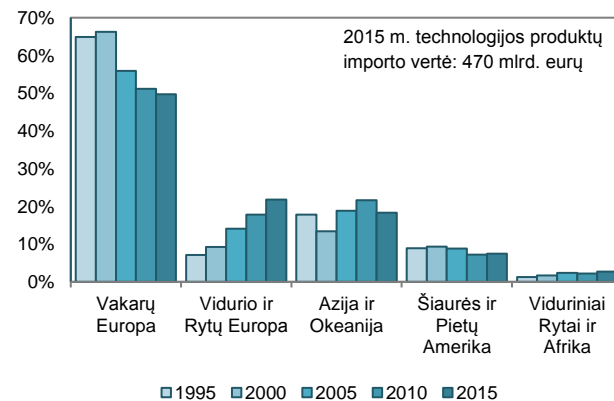
7 pav. Importo dalis nuo bendro prekių ir paslaugų pirkimo 2000-2014 m.

Šaltinis: WIOD (2016) ir VŠĮ „Versli Lietuva“ paskaičiavimai.

Per pastaruosius 20 metų Rytų Europos valstybės gerokai sustiprino savo, kaip prekių ir produkcijos tiekėjų Vokietijai, pozicijas. Dar daugiau, tai padarė Vakarų Europos sąskaita. Tiesa, techninių gaminių (pvz., kompresoriai, elektroniniai komponentai, varikliai) importas iš Azijos taip pat smarkiau augo.

8 pav. Vokietijos technologijos produktų importo struktūra pagal regioną 1995 m., 2000 m., 2005 m., 2010 m. ir 2015 m.

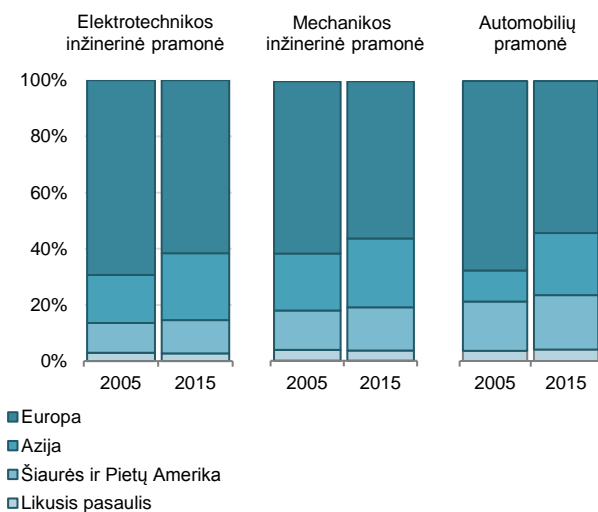
Šaltinis: Eurostat Comext ir VŠĮ „Versli Lietuva“ paskaičiavimai.

Visai neseniai pastebėta ir kita ryški tendencija. Rytų Europos kaip tiekėjos vaidmuo toliau auga, tačiau nebe Vakarų Europos, bet Azijos sąskaita. Azijos gamintojai kuo toliau, tuo labiau gamins namų rinkai. O Rytų Europa bent artimiausioje ateityje išliks santykinai žemų darbo sąnaudų regionas, vis daugiau parduodantis Vokietijos technologinei pramonei užsakomosios gamybos prekių ir paslaugų.

Vokietijos inžinerinės pramonės stiprybė – didelė tiek eksporto produktų asortimento, tiek užsienio rinkų diversifikacija.

Kai po praūžusios krizės Europa skausmingai ir lėtai stojosi ant kojų, vokiečių gamintojai sugebėjo su savo „Made in Germany“ („Pagaminta Vokietijoje“) produkcija sėkmingai įsitvirtinti sparčiai tuo metu augusiose besivystančiose šalyse. 2015 m. eksportas į Aziją pasiekė daugiau nei 20% viso Vokietijos elektrotechninės, mechaninės inžinerijos ir automobilių eksporto. Tiesa, Europa vis dar lieka jos svarbiausia, ir, prognozuojama, augianti rinka artimiausiu laikotarpiu.

9 pav. Vokietijos technologijos pramonės eksporto struktūra pagal rinką 2005 m. ir 2015 m.

Šaltinis: Eurostat Comext ir VŠĮ „Versli Lietuva“ paskaičiavimai.

Galimybės – vokiečių klasteriuose

Daugiausia eksportuojančių originalios įrangos gamintojų (OEM, Original Equipment Manufacturer) įsikūrę Vokietijos pietuose.

Badenas-Viurtembergas turi didžiausią mechaninės inžinerijos sektorių. Bavarija laikoma elektrotechninės inžinerijos ir automobilių pramonės namais. Nors automobilių pramonė išplėta ir Brėmene bei Žemutinėje Saksonijoje: čia rasite „Mercedes“ ir „Volkswagen“. Tradiciškai metalo apdirbimo pramonės židiniu laikoma Šiaurės Vestfalija, naudojanti Rūro srities gamtinius išteklius.

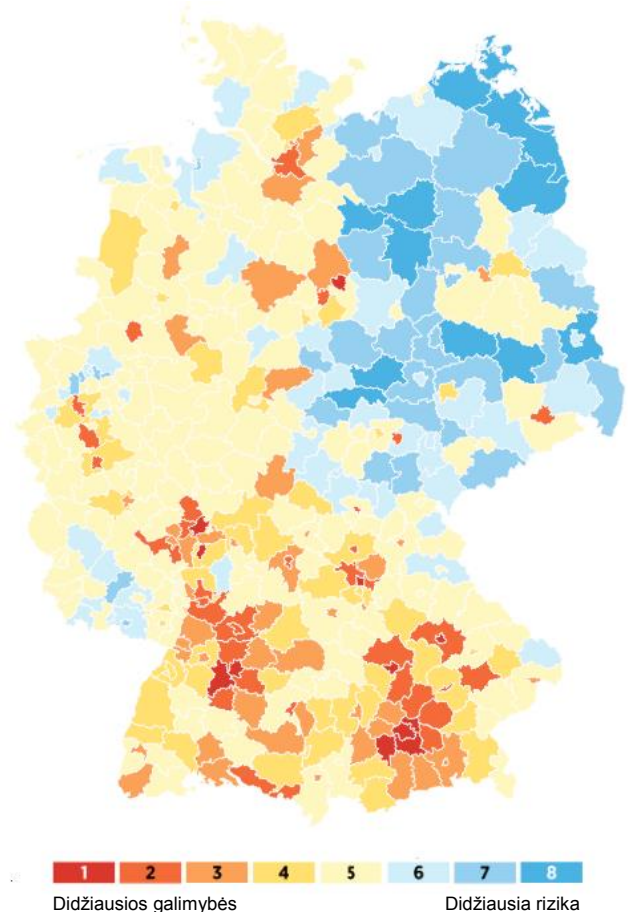
Minėtose pramonės srityse sektoriai, kurių specializacija – aukštosios technologijos, susibūrę į klasterius. O tai galėtų atverti kone neišsemiamų galimybių ypač aukštos kokybės lietuviškų technologinių produktų gamintojams. Pavyzdžiui, originalios medicinos įrangos gamintojai (OEM) susitelkę aplink Štutgartą Badeno-Viurtembergo regione. Tuo metu puslaidininkių technologijų pramonės klasteris yra aplink Miuncheną Bavarijoje,

taip pat Saksonijoje. (O)LED gamintojai išsidėstę juosta nuo Heseno iki Badeno-Viurtembergo.⁵

Perspektyvūs pagal regionus

Vokietijoje atsispindi pasaulinės tendencijos: istoriškai stiprių šalies regionų ekonomika auga sparčiau nei kaimynų silpnėsių.⁶

10 pav. Ateities perspektyvos atskiruose Vokietijos regionuose.

Šaltinis: Prognos 2016.

Daugiausia perspektyvų turi Pietų Vokietija, taip pat konkrečios sritys Žemutinėje Saksonijoje, Šiaurės Vestfalijoje, Hesene.

Pietų Vokietijos pramonės sektoriai, į kuriuos verta atkreipti dėmesį, nes jų augimas ateityje – neginčytinas: kontrolės sistemų inžinerija, automobilių gamyba, mechaninė inžinerija, biotechnologija, medicinos pramonė ir IT.

Vertinant pagal aukštąsias technologijas, ypač daug verslo plėtros galimybių Lietuvos įmonėms yra Badeno-Viurtembergo regione.

⁵ ING Bank (2012), Toeleveren aan de Duitse maakindustrie. https://www.ing.nl/media/ING_toeleveren-aan-de-duitse-maakindustrie_tcm162-72625.pdf.

⁶ Prognos (2016). Zukunftsatlas 2016. <https://www.prognos.com/publikationen/zukunftsatlas-r-regionen/zukunftsatlas-r-2016/>.

O jeigu perspektyvas nagrinėsime pagal Lietuvos eksporto ir ekonomikos dydžio santykį, palankiausia mums yra Bavarija.

Pietų Vokietijoje įsikūrusios originalios įrangos gamintojų (OEM) pagrindinės būstinės, tad čia dažniausiai priimami sprendimai – taip pat kituose šalies regionuose esančių padalinių – pirkti.

Tuo metu Rytų Vokietijos (buvusios komunistinės) regionai laikomi pasižyminčiais aukštesne rizika verslo plėtrai, su keliomis išimtimis aplink pagrindinius miestus.

Neišnaudojame vokiečių SVV

Vokietijos „Mittelstand“ – smulkiosios ir vidutinės įmonės (SVV), daugiausia valdomos vokiečių šeimų ir perleidžiamos iš kartos į kartą, – atlieka svarbų vaidmenį elektrotechnikos bei mechaninės inžinerijos pramonėje ir kuria didelę dalį bendros šių dviejų sektorių apyvartos.

2015 m. bendra smulkiųjų ir vidutinių įmonių apyvarta šiuose dviejuose sektoriuose siekė 94 mlrd. eurų.

Būtent šią didžią šalies ūkio dalį – šeimų valdomas įmones – Lietuvos verslininkai dažniausiai ignoruoja ieškodami partnerių Vokietijoje.

3 lentelė. Įmonių ir apyvartos dalis pagal sektorius ir darbuotojų skaičiaus grupes Vokietijoje 2015 m.

		0-49	50-249	>250
Elektrotechnikos inžinerinė pramonė	Įmonės	41%	45%	15%
	Apyvarta	5%	22%	73%
Mechanikos inžinerinė pramonė	Įmonės	40%	46%	15%
	Apyvarta	5%	24%	71%
Automobilių pramonė	Įmonės	29%	41%	29%
	Apyvarta	1%	5%	94%

Šaltinis: Statistisches Bundesamt ir VŠĮ „Versli Lietuva“ paskaičiavimai.

Vokietijos SVV įmonės (nebūtinai tik šeimų valdomos) daugelį veiklų atlieka pačios. Laikydami patikrintų ir nusistovėjusių gamybos procesų, Vokietijos gamintojai kuria nišinius produktus, kurie yra pasauliniai lyderiai savo segmente.

Daugumoje mechaninės inžinerijos pramonės gamyklų dideli plotai skirti itin tiksliai metalą pjaustančioms mašinoms, o šie gaminiai vėliau naudojami aukštos pridėtinės vertės galutinių produktų gamyboje.

Tokie gamybos procesai efektyvūs, tačiau tuo pačiu metu jie didina įmonių pažeidžiamumą ir mažina lankstumą. Šie trūkumai ypač išryškėjo kriziniais 2009 m. ir paskatino Vokietijos įmones palankiau žiūrėti į užsakomąją gamybą – taip sudarė puikių galimybių Lietuvos įmonėms sustiprinti pozicijas Vokietijos rinkoje.

Iš trečiųjų šalių perkamų prekių ir paslaugų dalis SVV apyvartoje pamažu didėja, šios tendencijos

matomos ne tik elektrotechnikos bei mechanikos inžinerinės pramonės, bet ir kituose sektoriuose. Gamybos grandinės lėtai, tačiau užtikrintai keičiasi ir prisitaiko prie panašius pokyčius išgyvenančios automobilių pramonės. Šie procesai toliausiai pažengę stambiose mechanikos ir elektrotechnikos inžinerijos pramonės bendrovėse, o SVV kol kas lėtesniu žingsniu seka paskui, tačiau bendra tendencija tik stiprės.

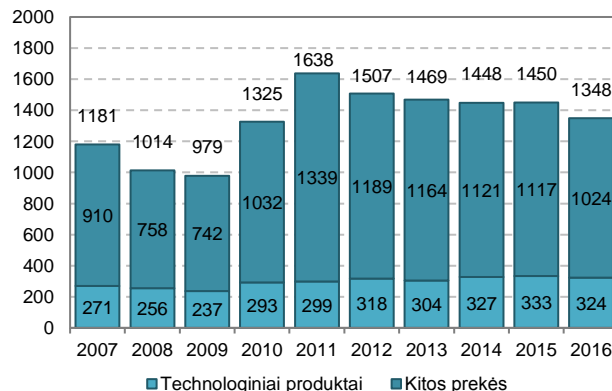
Vokietijos gamintojų poreikis susitelkti į aukštos pridėtinės vertės produktų gamybą – tai jų pagrindinė specializacija – kilęs siekiant išsaugoti lyderystę, į kurią kėsina Kinija. Tai reiškia, kad vis didesnė investicijų biudžeto dalis bus skiriama moksliniams tyrimams ir produktų plėtrai. Todėl investicijoms į gamybos plėtrą ir modernizavimą tenkanti biudžeto dalis mažės ir dėl to poreikis ieškoti naujų gamybos grandinės partnerių vis sparčiau augs.⁷

Prekyba mažėja

Pastaraisiais metais lietuviškos kilmės prekių eksporto į Vokietiją apimtis nuosekliai traukiasi: krito trejus metus iš eilės 2012–2014 m., 2015 m. ūgtelėjo vos 0,1%, o 2016 m. krito net 7%.

Nuosukį iš dalies galima paaiškinti tuo, kad į Vokietiją eksportuojame santykinai didelę dalį kainų svyravimui jautrių prekių, tokių kaip trąšos ar pirminės formos plastikas. Šių prekių kainos pastaraisiais metais stipriai krito.

11 pav. Lietuviškos kilmės prekių eksporto į Vokietiją vertė 2007 m.-2016 m., mln. eurų.

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas ir VŠĮ „Versli Lietuva“ paskaičiavimai.

2016 m. lietuviškos kilmės prekių eksportas į Vokietiją siekė 1348 mln. eurų, iš jų 24% sudarė technologiniai produktai. 2016 m. lietuviškos kilmės technologinių produktų eksportas į Vokietiją krito 2,8%.

Vidutinis metinis lietuviškos kilmės prekių eksporto į Vokietiją augimas 2011–2016 m. laikotarpiu buvo

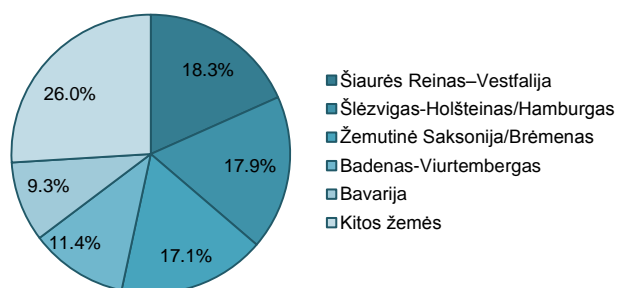
⁷ ING Bank (2012), Toeleveren aan de Duitse maakindustrie. https://www.ing.nl/media/ING_toeleveren-aan-de-duitse-maakindustrie_tcm162-72625.pdf.

neigiamas, -3,8%, tuo metu technologinių prekių augimas teigiamas, vidutiniškai siekė 1,6% per metus.

Vokietijos federalinis statistikos biuras (FSB) 2016 m. dvišalės prekybos duomenų dar nepateikė. 2015 m. Lietuva buvo 52-a didžiausių importo partnerių sąrašė. Vokietija importavo prekių iš Lietuvos už 1,67 mlrd. eurų.⁸

Daugiausia importavo Šiaurės Reinas-Vestfalija: 18,3% viso Vokietijos prekių importo iš Lietuvos. Taip pat Šlėzvigas-Holšteinas ir Hamburgas – 17,9%, Žemutinė Saksonija ir Brėmenas – 17,1%. Šių žemių importo iš Lietuvos struktūroje dominuoja maisto produktai, chemikalai ir baldai.

12 pav. Vokietijos importo iš Lietuvos struktūra pagal federalines žemes 2015 m.

Šaltinis: Statistisches Bundesamt ir VŠĮ „Versli Lietuva“ paskaičiavimai.

Klestinčiai Pietų Vokietijai teko tik apie 20% viso Vokietijos importo iš Lietuvos.

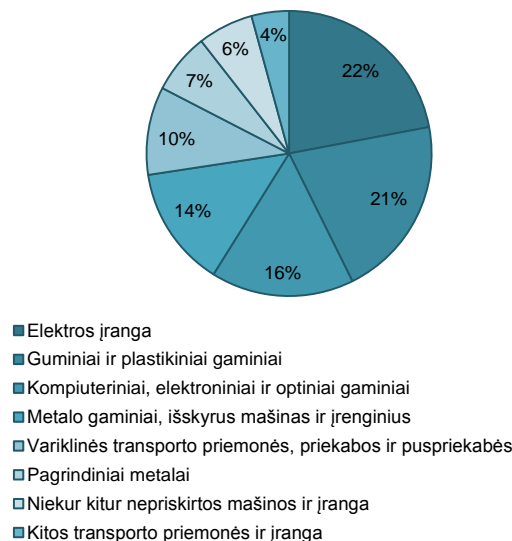
Badenas-Viurtembergas ir Bavarija iš Lietuvos daugiausia importuoja chemikalų, elektros įrangos ir drabužių. Atsižvelgiant į šio regiono ekonominę svarbą – sudaro beveik trečdalį Vokietijos ūkio, – Lietuvos bendrovės neišnaudoja jo teikiamų galimybių.

Net 81% viso Vokietijos importo iš Lietuvos teko federalinėms žemėms, anksčiau priklausiusioms Vokietijos Federacinei Respublikai (Vakarų Vokietijai), o buvusios Vokietijos Demokratinės Respublikos teritorijoms teko tik 16,1% importo.

Pernai didžiausią lietuviškos kilmės technologinių eksporto į Vokietiją dalį sudarė elektros įrangos – 22%, guminiai ir plastikiniai gaminiai – 21%, kompiuteriniai, elektroniniai ir optiniai gaminiai – 16%.

⁸ Svarbu, pažymėti, kad Vokietijos federalinio statistikos biuro pateikti importo duomenys (taip pat agreguoti lygiu) nesutaps su Lietuvos statistikos departamento pateikiamais eksporto duomenimis dėl skirtingo importo ir eksporto apskaitymo specifikos.

13 pav. Lietuviškos kilmės technologinių produktų eksporto į Vokietiją struktūra 2016 m., %.

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas ir VŠĮ „Versli Lietuva“ paskaičiavimai.

Eksporto galimybės

Eksporto galimybių vertinimo modelis (EGVM)⁹ nustatytos 228 prekių grupės (6 ženklų kombinuotosios nomenklatūros lygiu), turinčios geriausių galimybių lietuviškos kilmės prekių eksportui į Vokietijos rinką.

4 lentelė. Didžiausią eksporto potencialą Vokietijos rinkoje turintys Lietuvos sektoriai pagal EGVM.

Pramonės šaka (pagal EVRK 2 red.)	Potencialios eksporto galimybės
Drabužių siuvimo pramonė	33
Maisto pramonė	26
Elektrotechnikos inžinerinė pramonė	21
Plastikinių gaminių gamybos pramonė	19
Chemijos pramonė	15
Metalo apdirbimo pramonė	15
Tekstilės pramonė	13
Medienos pramonė	12
Popieriaus pramonė	12
Mechanikos inžinerinė pramonė	8
Baldų pramonė	8

Šaltinis: Eurostat Comext, Lietuvos statistikos departamentas ir VŠĮ „Versli Lietuva“ paskaičiavimai.

Daugiausia potencialių galimybių eksportui modelis identifikavo tekstilės ir drabužių pramonei, maisto

⁹ Eksporto galimybių vertinimo modelis (EGVM) naudojamas perspektyvių eksporto galimybių identifikacijai. Modelis atsižvelgia į atskleistąjį santykinį pranašumą (produktus, kuriuose Lietuva turi santykinį pranašumą eksporto rinkose), nagrinėjamo produkto trumpalaikį ir ilgalaikį importo vertės augimą ir rinkos koncentracijos laipsnį (kuo indeksas mažesnis, tuo lengvesnis produkto įvedimas į rinką). Visas perspektyviausių lietuviškų produktų, eksportui į Vokietiją, sąrašas gali būti pateiktas pagal pageidavimą analitikai@verslilietuva.lt.

pramonei ir elektrotechnikos inžinerinei pramonei. Jeigu pramoninę inžineriją imsime kaip vieną sektorių, tada būtent šį pramonės šaka turi daugiausia potencialių eksporto galimybių Vokietijoje (73).

5 lentelė. Top-10 perspektyviausių prekių grupių lietuviškos kilmės eksportui į Vokietiją.

Prekių grupė pagal 6-ženklų kombinuotąją nomenklatūrą
620640 Moteriškos arba mergaičių palaidinukės, marškiniai ir marškiniai-palaidinukės iš cheminių pluoštų
853110 Apsaugos nuo įsilaužimo arba priešgaisrinės signalizacijos ir panaši įranga
620469 Moteriškos arba mergaičių kelnės, kombinezonai su antkrūtiniais ir petnešomis, bridžai ir šortai iš kitų tekstilės medžiagų
760200 Aliuminio atliekos ir laužas
610463 Moteriškos arba mergaičių kelnės, kombinezonai su antkrūtiniais ir petnešomis, bridžai ir šortai iš sintetinių pluoštų
620444 Moteriški ir mergaičių suknelės iš dirbtinių pluoštų
392010 Plokštės, lakštai, plėvelės, folijos ir juostelės iš etileno polimerų
871690 Priekabų ir puspriekabių dalys
940600 Surenkamieji statiniai
420500 Kiti dirbiniai iš išdirbtos arba kompozicinės odos

Šaltinis: Eurostat Comext, Lietuvos statistikos departamentas ir VŠĮ „Versli Lietuva“ paskaičiavimai.

Eksporto galimybių vertinimo modelio identifikiuotose 10-yje didžiausių eksporto potencialą turinčiose prekių grupėse dominuoja tekstilės ir drabužių pramonės bei pramoninės inžinerijos (elektrotechnikos inžinerijos pramonės, transporto įrangos ir plastikų pramonės) gaminiai. Į dešimtuką taip pat patenka medienos ir odos pramonės gaminiai.

Išvada

Mūsų analizė rodo, kad eksporto skatinimo politika Vokietijoje būtų perspektyvi Lietuvos inžinerinei pramonei. Rekomenduojame atkreipti dėmesį į tai, ieškant Vokietijos verslo partnerių tarp mažų ir vidutinių įmonių, veikiančių technologijų gamybos srityse, Badeno - Viurtembergo, Bavarijos ir Šiaurės Reino - Vestfalijos federalinėse žemėse.